

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 106/15
Luksemburgā, 2015. gada 23. septembrī

Ģenerālvokāta secinājumi lietā C-362/14
Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner

Ģenerālvokāta Īva Bota [Yves Bot] skatījumā Komisijas lēmums par personas datu pienācīgu aizsardzības līmeni Amerikas Savienotajās Valstīs neliedz valsts uzraudzības iestādēm apturēt Facebook abonētāju datu pārsūtīšanu uz serveriem, kas atrodas ASV

Ģenerālvokāts uzskata, ka šis lēmums nav spēkā

Direktīvā par personas datu apstrādi¹ ir noteikts, ka šādu datu pārsūtīšana uz trešām valstīm var notikt, ja aplūkotajās trešajās valstīs tiek nodrošināts pienācīgs šo datu aizsardzības līmenis. Direktīvā ir arī noteikts, ka Komisija var konstatēt, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni. Personas datu pārsūtīšana uz attiecīgo trešo valsti var notikt, ja Komisija šai sakarā pieņem lēmumu.

Maksimilians Šrems [Maximilian Schrems], Austrijas pilsonis, Facebook lieto kopš 2008. gada. Tāpat kā pārējo Savienībā dzīvojošo abonētu dati, arī viņa Facebook ievadītie dati – pilnībā vai daļēji – no Facebook Īrijas meitasuzņēmuma tika pārsūtīti uz serveriem, kas atrodas Amerikas Savienoto Valstu teritorijā, kur tie tiek uzglabāti. M. Šrems, uzskatīdams, ka, ņemot vērā informāciju, ko 2013. gadā atklāja Edvards Snovdens [Edward Snowden] saistībā ar Amerikas Savienoto Valstu izlūkdienestu (it īpaši *National Security Agency (NSA)*) darbībām, ASV tiesībās un praksē faktiski nav nekādas to datu aizsardzības, kas uz šo valsti ir pārsūtīti un kurus kontrolē ASV, iesniedza sūdzību Īrijas datu aizsardzības iestādē. Īrijas iestāde sūdzību noraidīja, tostarp pamatojot, ka 2000. gada 26. jūlija lēmumā² Komisija ir uzskatījusi, ka tā sauktā “drošības zonas” režīma ietvaros³ Amerikas Savienotās Valstis nodrošina pienācīgu pārsūtīto personas datu aizsardzības līmeni.

Izskatot lietu, *High Court of Ireland* (Īrijas Augstā tiesa) vēlas noskaidrot, vai šī Komisijas lēmuma rezultātā valsts uzraudzības iestāde ir tiesīga izskatīt sūdzību, kurā apgalvots, ka trešajā valstī netiek nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis, un, vajadzības gadījumā, apturēt apstrīdēto datu pārsūtīšanu.

Šodienas secinājumos ģenerālvokāts Īvs Bots pauž viedokli, ka tāda **Komisijas lēmuma esamība**, kurā konstatēts, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu pārsūtīto personas datu aizsardzības līmeni, **neatceļ un pat neierobežo pilnvaras, kas valsts uzraudzības iestādēm ir piešķirtas** saskaņā ar direktīvu par personas datu apstrādi. Viņš arī uzskata, ka **Komisijas lēmums nav spēkā**.

Ģenerālvokāts vispirms norāda, ka, ņemot vērā svarīgo nozīmi, kāda valsts uzraudzības iestādēm ir datu aizsardzībā attiecībā uz personas datu apstrādi, to iejaukšanās pilnvarām ir jābūt visaptverošām. Ja valsts uzraudzības iestādēm būtu absolūti saistoši Komisijas pieņemtie lēmumi, tas neizbēgami ierobežotu to pilnīgo neatkarību, kas šīm iestādēm ir saskaņā ar direktīvu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

² Komisijas 2000. gada 26. jūlija lēmums atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma “drošības zonas” principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

³ “Drošības zonas” režīmā ir ietverta virkne principu par personas datu aizsardzību, ko ASV uzņēmumi var apņemt labprātīgi ievērot.

Ģenerālvokāts tādēļ secina, ka, ja uzraudzības iestāde uzskata, ka datu pārsūtīšana apdraud Savienības pilsoņu aizsardzību viņu personas datu apstrādes jomā, tā ir tiesīga šo pārsūtīšanu apturēt neatkarīgi no tā, kāds būtu Komisijas veiktais vispārējais novērtējums tās lēmumā. Ar direktīvu Komisijai piešķirtās pilnvaras neietekmē pilnvaras, kas ar šo pašu direktīvu ir piešķirtas valsts uzraudzības iestādēm. Citiem vārdiem, **Komisijas kompetencē nav ierobežot valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras.**

Kaut arī ģenerālvokāts piekrīt tam, ka valsts uzraudzības iestādēm ir juridiski saistošs Komisijas pieņemtais lēmums, viņš tomēr uzskata, ka šādas saistošas sekas nav pamats sūdzības noraidīt kopumā, proti, nekavējoties un neveicot to pamatotības pārbaudi, vēl jo vairāk tādēļ, ka konstatēt pienācīgu aizsardzības līmeni ir gan dalībvalstu, gan Komisijas kompetencē. Protams, Komisijas lēmumam ir svarīga loma, vienādojot nosacījumus par datu pārsūtīšanu dalībvalstu ietvaros, taču šāda vienādošana var ilgt tikmēr, kamēr konstatētais nav apstrīdēts, proti, iesniedzot sūdzību, kas valsts uzraudzības iestādēm ir jāizskata atbilstoši izmeklēšanas un aizlieguma pilnvarām, kuras tām ir atzītas direktīvā.

Turklāt ģenerālvokāts uzskata, ka, konstatējot sistēmiskus trūkumus trešajā valstī, uz kuru personas dati ir tikuši pārsūtīti, **dalībvalstīm ir jāspēj veikt pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai saglabātu ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 8. pantu aizsargātās pamattiesības, tostarp tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību.**

Ņemot vērā tiesvedībā par Lēmuma 2000/520 spēkā esamību paustās šaubas, ģenerālvokāts norāda, ka Tiesai tā būtu jāpārbauda, un nonāk pie secinājuma, ka lēmums nav spēkā. Gan no *High Court of Ireland*, gan Komisijas pašas secinātā izriet, ka saskaņā ar **Amerikas Savienoto Valstu tiesībām un praksi ir atļauts plašā mērogā vākt Savienības pilsoņu personas datus, kas tiek pārsūtīti, šiem pilsoņiem neparedzot efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.** Šādi faktu konstatējumi pierāda, ka Komisijas lēmumā garantijas nav ietvertas pietiekamā apmērā. Šo garantiju trūkuma dēļ šis lēmums ir ticis īstenots neatbilstoši direktīvā un Hartā izvirzītajām prasībām.

Ģenerālvokāts arī uzskata, ka piekļuve, kas ASV izlūkdienestiem ir piešķirta attiecībā uz pārsūtītajiem datiem, ir iejaukšanās Hartā garantētajās **tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un tiesībās uz personas datu aizsardzību.** Tāpat tas, ka Savienības pilsoņiem nav iespējas tikt uzklautiem jautājumā par viņu datu uzraudzību un pārtveršanu ASV, ģenerālvokāta skatījumā ir iejaukšanās **Savienības pilsoņu tiesībās uz efektīvu tiesību aizsardzību,** ko aizsargā Harta.

Ģenerālvokāts norāda, ka **ši iejaukšanās pamattiesībās nav saderīga ar samērīguma principu, it īpaši tādēļ, ka ASV izlūkdienestu veiktā uzraudzība ir plaša un nediferencēta.** ASV izlūkdienestiem piešķirtā piekļuve personas datiem vispārīgi – nešķirojot un bez ierobežojumiem vai izņēmumiem saistībā ar izvirzīto vispārējo interešu mērķi – aptver visas personas un visus elektroniskās komunikācijas līdzekļus, kā arī visu pārsūtīto datu kopumu (cita starpā arī komunikāciju saturu). Šajos apstākļos ģenerālvokāts uzskata, ka nevar tikt uzskatīts, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu personas datu aizsardzības līmeni, vēl jo vairāk tādēļ, ka tādā “drošības zonas” režīmā kā Komisijas lēmumā definētais nav ietvertas attiecīgas garantijas, lai izvairītos no plašas un vispārējas piekļuves pārsūtītajiem datiem. Faktiski neviena neatkarīga iestāde ASV nav spējīga pārbaudīt, vai tādi publisko tiesību subjekti kā ASV drošības aģentūras nepārkāpj personas datu aizsardzības principus Savienības pilsoņu kontekstā.

Konstatējot šādu Savienības pilsoņu pamattiesību pārkāpumu, **Komisijai ģenerālvokāta skatījumā bija jāaptur lēmuma piemērošana** pat tad, ja tā šobrīd ar ASV risina sarunas par konstatēto pienākumu neizpildes izbeigšanu. Ģenerālvokāts arī norāda, ka iemesls tam, ka Komisija ir pieņēmusi lēmumu uzsākt sarunas ar ASV, tieši ir tas, ka Komisija jau iepriekš ir uzskatījusi, ka šīs trešās valsts nodrošinātais aizsardzības līmenis “drošības zonas” režīmā nav bijis pienācīgs un 2000. gada lēmums vairs neatbilst reālajai situācijai.

ATGĀDINĀJUMS: Ģenerālvokāta secinājumi Tiesai nav saistoši. Ģenerālvokātu pienākumos ietilpst, ievērojot pilnīgu neatkarību, piedāvāt Tiesai juridiskus risinājumus viņiem nozīmētās lietās. Tiesas tiesneši šobrīd uzsāk apspriest šo lietu, un spriedums tiks pasludināts vēlāk.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā valsts prāvas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns secinājumu teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami no ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106